

Sluttrapport Byregionprogrammet Kongsvingerregionen

Innledning

Ved oppstarten av Byregionprogrammet (fase 1) ble det gjennomført en samfunnsanalyse som viste at Kongsvingerregionen vil tape om lag 3000 arbeidsplasser de neste 25 årene om ikke det settes inn radikale tiltak. Telemarksforskning, som gjennomførte analysen, konkluderte også med at regionen i stor grad er ett arbeidsmarked. Derfor ble det definert som mindre viktig hvor lokaliseringen av arbeidsplassene skjer, da det er den samlede arbeidsplassveksten i regionen som er viktig for de enkelte kommunene. Prosjektet ble vedtatt å skulle omhandle arbeidsplassvekst – mens rekruttering av innbyggere ble definert som den enkelte kommunes ansvar.

Med bakgrunn i analysen vedtok kommunene i Kongsvingerregionen vedtatt et mål om vekst i antall arbeidsplasser (pluss 100 netto/år).

I dialog med næringslivet, virkemiddelapparat og kommunene ble det definert ett sett med tiltaksområder som regionen skulle jobbe med for å realisere målet om arbeidsplassvekst. Både mål og tiltaksområder er vedtatt i alle kommunestyrene i regionen. Det er gjennom hele prosjektperioden jobbet med de samme tiltaksområdene.

Organisering av Byregionprosjektet i Kongsvingerregionen

Byregionprosjektet har hatt en formell organisering vedtatt av kommunestyrene i regionen. Det er tilsatt en egen prosjektleder som har hatt det daglige ansvaret for å drive prosessene og koordinere det regionale arbeidet. Prosjektet har samarbeidet tett med innovasjonsselskapet Klosser Innovasjon, i forhold til gjennomføring av prosjektet. Prosjektleder har også jobbet tett med administrasjonen (næringsansvarlige, planrådgivere og kommunikasjonsrådgivere) i de ulike kommunene. Prosjektet har hatt en styringsgruppe bestående av næringslivsledere og ordførere. I tillegg har regionrådet / ordfører-rådmannsmøtet fungert som en referansegruppe da det har vært månedlig rapportering / dialog inn mot disse.

Gjennom arbeidet med Byregionprosjektet har det på mange måter blitt skapt en konstellasjon av alle de aktører som sammen jobber for å skape vekst i Kongsvingerregionen. Figuren overfor illustrerer samspillet og aktørene som har samarbeidet som en del av Byregionprogrammet i Kongsvingerregionen; næringsliv, næringsaktører, kommunene (politisk og administrativt), akademia og fylkeskommunen.

Prosjektleders rolle har i forhold til dette vært tredelt:

1. Katalysator og tilrettelegger for de ulike initiativene som har blitt skapt i prosjektperioden
2. Ambisjonsleverandør for de ulike satsingene, sammen med næringsliv, næringsaktører, politikere og administrasjonen i kommunene.
3. Koordinator for ulike program (for eksempel det statlige omstillingsprogrammet) og initiativ som har kommet opp i prosjektperioden.

Overordnet vurdering av resultatene

En av de viktigste driverne for felles deltakelse i Byregionprogrammet var den negative utviklingen i forhold til arbeidsplasser i Kongsvingerregionen. I 2017 hadde Kongsvingerregionen imidlertid en rekordhøy vekst på 132 arbeidsplasser. Regionen hadde også netto arbeidsplassvekst på 32 arbeidsplasser i 2016. Dette betyr at trenden med nedgang i antall arbeidsplasser (ca 100 pr år) er snudd til økning i antall arbeidsplasser gjennom prosjektperioden.

Den overordnede målsetningen om arbeidsplassvekst er derfor nådd.

Formålet med Byregionprogrammet har vært å skape en bedre samhandling mellom kommunene i regionen, næringsutviklingsapparatet og næringslivet for å skape større «veksttrøkk». Styringsgruppen, styreleder i industri- og næringsforeningen 7sterke, rådmenn og ordførerne er enige om at det gjennom prosjektperioden er etablert en kultur og praksis som bidrar til vekst:

1. Det er en mye sterkere delings- og samhandlingskultur mellom kommunene nå enn det har vært tidligere
2. Det er uttrykt fra ordførerne at tilliten mellom Kongsvinger som bykommune og regionkommunene har økt i prosjektperioden
3. Kommunene og regionen har gjennomgående et sterkere fokus på næringsutvikling nå enn tidligere
4. Samarbeidet med næringslivet er styrket i prosjektperioden – både regionalt og i den enkelte kommune
5. Det jobbes aktivt med å forbedre rammebetingelsene for næringslivet, både regionalt og i den enkelte kommune
6. Det er i prosjektperioden utarbeidet et felles planverk som legger et godt grunnlag for et fremtidig samarbeid i regionen
7. Flere nye bedrifter er etablert, det jobbes med rekordmange vekstideer gjennom Klosser Innovasjon og omsetningen i industrien har økt. Industrien har også større tro på omsetningsvekst enn på mange år (jfr Industrinettverket 7sterkes egne bedriftsundersøkelse).
8. Det er igangsatt utviklingsprosjekter og vekstinitiativer i alle deler av regionen
9. Samarbeidet med fylkeskommunen er forsterket.

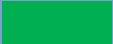

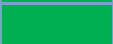

Byregionprosjektet har vært en viktig bidragsyter i forhold til alle disse resultatene. Både i form av å være ansvarlig for ulike prosjekter som har bidratt til forbedret samspill og økt tillit, i form av rollen som koordinator og som bidragsyter inn i ulike prosesser.

Arbeidet som er lagt ned gjennom prosjektet, for å få alle aktører i regionen (politikere, næringsliv, administrasjon og næringsutviklingsapparat) til å samarbeide, har vært avgjørende og helt nødvendig for å få et godt resultat.

Det har gjennom Byregionprosjektet vært gjennomført flere felles kommunestyremøter og formannskapsmøter for kommunene i regionen. I tillegg har samarbeid knyttet til næringsutvikling og samfunnsutvikling vært tema i månedlige regionrådsmøter, hvor også Hedmark fylkeskommune har deltatt. Byregionprosjektet har gjennom dette bidratt til at regionen har fått et sterkere og mer koordinert fokus på vekst og utvikling enn tidligere. Som et resultat av det tette samarbeidet opplever regionen at det også er et forsterket samarbeidet mellom kommunene utover samarbeidsområdene i Byregionprosjektet.

Til tross for at regionen nå opplever at en negativ trend er snudd må satses mer tid og ressurser for å skape fremtidig vekst.

Mål og resultater

Mål	Måles ved prosjektslutt	Status	Kommentar
Vekst i antall arbeidsplasser	Netto pluss 100 arbeidsplasser		Vekst på 132 arbeidsplasser i 2017
Sikre en tydelig og koordinert kommunikasjon av regionens fordeler	Felles næringsweb er lansert og driftsmodell er på plass		Det er satt av ressurser til å jobbe med implementering av kommunikasjonsprofil, samt styrking av den regionale kommunikasjonen i 2018-19.
	Felles kommunikasjonsprofil og verktøy for kommunikasjon er levert		
	Felles kommunikasjonsprofil er tatt i bruk av alle kommunene og relevante samarbeidspartnere		
Utarbeide og implementere regional næringsstrategi	Levert og vedtatt i kommunene.		Flere av kommunene har benyttet næringsstrategien som grunnlag for utarbeidelse av egne «lokale» strategier/tiltaksplaner. Implementering må imidlertid følges opp.
	Felles næringsstrategi er implementert i/av kommunene		
Sikre statlig finansiering av samferdselsprosjekter (jernbane, terminal, vei)	E16 innarbeidet i regjeringens NTP-forslag og / eller flertallsmerknader i forbindelse med Stortingsbehandlingen		Både E16 og godssatsningen vil vi jobbe kontinuerlig videre med i fase 3 av ByR.
	Godssatsning innarbeides i regjeringens NTP-forslag og / eller flertallsmerknader i forbindelse med Stortingsbehandlingen		
Sikre felles jobbing med regionale prosesser, samt koordinert kommunikasjon av regionens behov, muligheter og løsninger inn mot statlige myndigheter	Ordførerne, gruppeledere og næringsliv jobber koordinert og samordnet med myndighetskontakt		
Støtte regionens næringsliv med effektiv kommunal forvaltning og optimale rammevilkår	Felles mål innarbeidet i kommunenes styringsdokumenter		Det er etablert et forum for tekniske sjefer som aktivt benytter ulike styringsdata for læring og benchmarking.
	Bruk av felles resultatindikatorer i læring / benchmarking på tvers av kommune		

	Næringslivets vurdering av kommunens forvaltning (brukerundersøkelse og intervjuer av sentrale næringsaktører)	Ikke målt	Det er ikke målt om næringslivet opplever en positiv effekt av kommunenes satsning på å møte næringslivet med mer effektiv forvaltning.
Tilrettelegging og offensivt salg av attraktive næringsarealer	Regional arealstrategi for næring er utarbeidet		De regionale verktøyene er utarbeidet, og de legger føringer på kommunenes arbeid. Den enkelte kommune gjør imidlertid individuelle vurderinger når de utarbeider kommuneplaner og disse er ikke alltid i tråd med regional arealstrategi for næringsarealer.
	Næringsarealstrategi vedtatt i kommunene		
	Næringsstrategi benyttet som utgangspunkt for arealplan / tiltak i den enkelte kommune		
Etablere og implementere en samarbeidsstruktur som sikrer effektiv utnyttelse av regionens næringsutviklingsressurser til det beste for eksisterende og fremtidig næringsliv i regionen	Antall næringsaktører er redusert gjennom konsolidering / sammenslåing av aktører		Antall lokale / regionale næringsaktører er redusert fra fem til to.
	Etablering av samarbeidsavtaler mellom næringsaktører		Det er inngått samarbeidsavtale mellom næringshage og Hedmark kunnskapspark
	Effekt av samarbeidsavtaler	Ikke målt	
Stimulering av investeringer og etableringer gjennom tiltaksmidler og såkornfond	Er regionalt såkornfond etablert		Regionalt såkornfond på 60 millioner er etablert i samarbeid med Fylkeskommune og sparebankstiftelse
	Har kommunene og regionale investorer bidratt med midler inn i såkornfond (ja/nei + sumner)		Det har ikke vært jobbet med kommunal medfinansiering av såkornfondet
Etablering av Høgskole på Kongsvinger i samarbeid med Høgskolen Innlandet: Bygge et sterkt og fremtidsrettet utdanningsmiljø med fokus på næringsrettede studier	Etablere nye næringsrettede studier i Kongsvinger		Det er i samarbeid med regionalt næringsliv etablert ett nytt næringsrettet høgskolestudie på Kongsvinger og ett annet er under planlegging. Det er svært god dialog med Høgskolen i Innlandet om videre utvikling av Kongsvinger. Intensjonsavtale / plan er <i>snart</i> på plass, men arbeidet med å definere Kongsvinger som formelt studiested må jobbes aktivt med videre
	Intensjonsavtale med Høgskolen i Innlandet i forhold til utvikling av Kongsvinger som studiested		
	Kongsvinger etablert som formelt studiested		
Skape vekst, ny industri og nye produkter med bærekraft som en konkurransefordel	Etablere en arenaklynge som er en del av det statlig finansiert klyngeprogrammet.		Etter en omfattende prosess sendes det inn en søknad til klyngeprogrammet i september.

	Etablere en samarbeidsavtale mellom Hedmark kunnskapspark og Sintef Raufoss Manufacturing		Det etableres en ny samarbeidsavtale i løpet av september.
	Etablering av et bærekraftsnettverk i samarbeid mellom kommunene og regionalt næringsliv		Forprosjekt er igangsatt. Leveres i løpet av vinteren 2018/19.
Utvikling av et markedstilpasset logistikkcenter	Forprosjekt og markedsanalyse med anbefaling er utarbeidet		Arbeidet med utvikling av logistikkcenter er etablert som eget prosjekt, med deltakelse både fra næringsliv og offentlige myndigheter (regionalt / lokalt)
	Anbefaling har gitt vedtak som gjør at anbefaling jobbes med videre (inkludert finansiering av hovedprosjekt)		
	Hovedprosjekt er igangsatt		

Tiltak og innsatsområder

I fase 2 har Byregionprosjektet jobbet ut i fra føringer fra kommunestyrene i regionen og mål satt av styringsgruppen for Byregionprosjektet. Målene er tett koblet til vedtatt næringsstrategi.

Oppsummert så har Byregionprosjektet levert innenfor følgende områder i fase 2:

- Næringsstrategi med 7 hovedstrategier og 4 hovedinnsatsområder (bioøkonomi, logistikk, industri og bygg/anlegg). Strategien er vedtatt i alle kommunene og legger føringer for regional og kommunal næringsrelatert aktivitet.
- Kommunikasjons- og profileringsstrategi for regionen
- Koordinert jobbing mot NTP (Godspakke Innlandet / E16/Kongsvingerbanen/Røros/Solørbanen)
- Arealstrategi for næringsarealer i Kongsvingerregionen og markedsstrategi for å selge disse lokalt og nasjonalt
- Godslogistikkanalyse som har lagt til grunn for et større logistikkprosjekt og arbeidet med å realisere Godspakke Innlandet i NTP'en
- Høgskoletilbud, hvor det er jobbet frem en styrking av det lokale tilbudet, er etablert en (snart to) nye næringsrettede utdanninger og hvor det er utarbeidet en strategi for den videre utviklingen av Høgskolen på Kongsvinger.
- Koordinering av regionalt næringsutviklingsapparat, hvor det blant annet er jobbet med å utvikle et «Singel point of contact» for dialog med tilflyttende næringsliv.

Mer detaljert så har prosjektet jobbet ut fra følgende mål og med følgende konkrete leveranser i fase 2:

Mål	Leveranser fase 2 av Byregionprosjektet
Sikre en tydelig og koordinert kommunikasjon av regionens fordeler	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjons- og profileringsplattform er etablert • Felles regional kommunikasjons profil er utarbeidet • Felles næringsweb for regionen er etablert • Helhetlig oversikt over regionens styrker / verdiforslag / ressurser er kartlagt • Utarbeidet profileringsmaterieell / nyhetssaker / film for å profilere regionen og regionalt næringsliv
Utarbeide og realisere regional næringsstrategi som skal bidra til samordnet innsats og felles tiltak for å realisere målene for regionen	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeidet felles regional næringsstrategi • Tilrettelegging for behandling av strategien i alle kommunene (vedtatt). • Konkretisering av tiltak / handlingspunkter ut fra næringsstrategi.
Sikre statlig finansiering av samferdselsprosjekter (jernbane, terminal, vei)	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinert den regional kommunikasjonen inn mot NTP: Godspakke Innlandet og E16, Kongsvingerbanen • Initiering av prosjektet KingsCross som skal realisere tiltakene i Godspakke Innlandet og bidra til økt logistikkvirksomhet
Styrket samarbeid politisk ledelse for å øke i mulighetene i forhold til å påvirke nasjonale myndigheter til å investere i Kongsvingerregionen	<ul style="list-style-type: none"> • Lagt til rette gjennom felles næringsstrategi, felles kommunikasjons- og profileringsplattform, koordinering av myndighetskontakt mm • Samordnet dialog inn mot statlige myndigheter – på tvers av alle partier / kommunene
Støtte regionens næringsliv gjennom effektiv kommunal forvaltning	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeidet mål- og indikatorsett til økonomiplanen for 2017-20 • Initert og etablert teknisk sjef-forum • Utarbeidet forslag til prosjekter for å etablere en mer effektiv forvaltning i kommunene (ikke fulgt opp)
Tilrettelegging og offensiv markedsføring av næringsarealer	<ul style="list-style-type: none"> • Arealstrategi for næringsarealer er utarbeidet og vedtatt i alle kommuner. • Fagrapport for næringsarealer og markedsplan er utarbeidet. • Presentasjon av utvalgte næringsområder (tekst og dronefilm) pr kommune. Innsikt om regionens næringsarealer benyttes aktivt i arbeidet med bedriftsrekruttering.
Sikre effektiv utnyttelse av regionens næringsutviklingsressurser	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsavtaler mellom næringsaktørene er inngått / signert. • Grue Næringshage er «fusjonert» med Hedmark kunnskapspark. • Månedlige koordineringsmøter mellom kunnskapspark, næringshage og den enkelte kommune er etablert • Effektivt mottaksapparat for tilflyttende næringsliv er etablert
Etablere såkornfond som skal bidra til at flere bedrifter får mulighet til å satse	<ul style="list-style-type: none"> • Fond er etablert gjennom et samarbeid mellom Hedmark fylkeskommune og Sparebankstiftelsen Hedmark
Bygge et sterkt og fremtidsrettet høgskolemiljø som server både det offentlige og regionalt / nasjonalt næringsliv	<ul style="list-style-type: none"> • Definert ambisjoner og strategier (inkl nye studier) for høgskoleutdanning i Kongsvinger. • Bidratt til å sikre økt grunnbemanning til høgskolestiftelsen. • Påvirket politisk vedtak om 20 nye studieplasser IKT/Analyse (nytt næringsrettet studie). • Koordinert arbeidet med videreutvikling av Politihøgskolen

Skape vekst, ny industri og nye produkter med bærekraft som en konkurransefordel	<ul style="list-style-type: none"> • Forprosjekt «Grønn drivkraft» er gjennomført. Det jobbes nå med å koble dette til det interkommunale arbeidet med Klima- og miljøstrategi og forprosjekt om Bærekraftsnettverk. • Bidrag til initiering av 7sterke Arena-klynge
Utvikling av et markedstilpasset logistikk-senter	<ul style="list-style-type: none"> • Markedsanalyse og mulighetsstudie er gjennomført, med anbefaling om å jobbe videre med å tilrettelegge for nasjonalt logistikk-senter. Med bakgrunn i dette er prosjektet KingsCross etablert.

Fra prosjekt til langsiktig satsning for å skape varig vekst

Formålet for Byregionprogrammet har vært å skape vekst i Kongsvingerregionen gjennom å få til koordinert jobbing og sterke vekstinitiativer.

Ambisjonen om vekst i antall arbeidsplasser er vedtatt i alle kommunene i Kongsvingerregionen og det er forventet at det jobbes videre med vedtatte satsningsområder for å realisere ambisjonen. I budsjettet for 2018 har alle kommunene vedtatt å gå inn med 50 kroner pr innbygger til den regionale nærings-satsingen. Det er forventet at hele eller deler av denne satsningen videreføres i økonomiplanperioden.

Som følge av at Byregionprogrammet (ByR) har nå gått over fra fase 2 til fase 3 er det vedtatt at Hedmark kunnskapspark (HKP) skal ha ansvaret for den videre satsningen. Dette for å sikre at arbeidet med å tilrettelegge for næringsvekst er koordinert opp mot øvrig næringsutviklingsarbeid. Helt konkret betyr dette at flere ressurser i HKP vil levere kompetanse til prosjekter som er avgjørende for den regionale utviklingen.

ByR har gjennom fase 2 hatt ansvar for og/eller bidratt i oppstarten til flere ulike utviklingsprosjekter. De fleste prosjektene gjennomføres i fase 3 med egen prosjektleder/prosjektansvarlig, hvor Byregionprogrammets leder (ansatt i HKP) er støtteressurs. Dette spesielt med hensyn til koordinering mellom de ulike prosjektene, kommunikasjon og myndighetskontakt lokalt, regionalt og nasjonalt.

Matrisen nedenfor illustrerer hvilke prosjekter som skal leveres, hvem som er prosjektansvarlig og hvordan ByR bistår i forhold til de ulike prosjektene:

Arbeid på tvers av alle prosjektene	Prosjekt	Ansvarlig HKP
Koordinert myndighets-kontakt	Kongsvingerregionen - Norges grønne Hjerte	Lars Gillund
	KingsCross – Logistikk- og jernbaneutviklingsprosjekt	Yngve Andreassen
Målrettet kommunikasjon	Kongsvinger som Høgskoleby	Tone Blixøen
	Arenaklynge 7sterke	Jan Egil Melby
Koordinering mellom prosjektene	Bedriftsrekruttering	Stian Gulli Hansen
	Offentlige arbeidsplasser og investeringer	Lars Gillund

(ansvarlig Lars Gillund)	Lister med næringsutviklingscase og profilering arealer pr kommune	Stian Gulli Hansen
	Destinasjonsutvikling	Christian Bråtebekken
	Helsebyen Kongsvinger	Tone Blixøen

For å sikre god dialog mellom aktørene og tydelig offentlig styring av Byregionprogrammet næringsutvikling legges det opp til følgende oppfølging fremover:

1. Regionrådet skal i siste kvartal hvert år vedta satsningsområder for Byregionprogrammet påfølgende år. Styringsgruppeleder og ansvarlig for Byregionprogrammet legger frem en anbefaling fra styringsgruppen til regionrådet.
2. Det skal hvert halvår gis en rapportering til regionrådet i forhold til status knyttet til Byregionprogrammet. I samme møtet gis det en orientering i forhold til status for Omstillingsprogrammet K+.
3. Leder for Byregionprogrammet møter i Rådmannsutvalget og Ordfører/rådmannsmøtet for å orientere om status / drøfte relevante problemstillinger.
4. Det gjennomføres månedlige dialogmøter mellom ansvarlig for Byregionprogrammet, Omstillingsprogrammet K+ og næringsansvarlige i regionkommunene.
5. Det legges opp til at det fortsatt er en styringsgruppe bestående av næringslivsledere og to ordførere. Rådmannsutvalget har en representant for rådmennene som sitter som observatør i styringsgruppen.

Kritiske suksessfaktorer for fremtidig vekst

1. Offensive kommuner som setter av ressurser (midler og humankapital) for å jobbe for regional vekst
2. Videreutvikling av et regionalt utviklingsmiljø som kan drive større satsninger og som kan følge opp ulike vekstinitiativer
3. Dyp involvering av deltakerkommunene gjennom administrative ressurser som er delaktige i utvalgte underprosjekter
4. Langsiktig oppfølging av større vekstinitiativ (høgskole, logistikk, klynge og kommunikasjon/omdømmebygging)
5. God tillit og tett samspill mellom kommunene, næringslivet, fylkeskommunen og regionale utviklingsaktører
6. Fortsatt dyp forankring av mål, prosjekter og satsninger i næringslivet, hos politisk ledelse og rådmannsorganisasjonen
7. Bred involvering av relevante aktører (regionrådet, fylkeskommunen, høgskolen, næringssejfer, næringsforening og Hedmark kunnskapspark)
8. Videreutvikling av regionale arenaer hvor næringsutvikling og vekstprosjekter er på dagsorden (for eksempel næringssejersforum og regionråd)
9. Jevnlig vurdering av om tiltakene vi jobber med møter de felles utfordringene som ligger til grunn for samarbeidet
10. Langsiktig jobbing – med forventning om kontinuerlige leveranser